യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 3✓
(ഉത്പത്തിപ്രകരണമ്)/സർഗഃ 036✓

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .

അഥ ശൃങ്ഗോപ-മാനേഷു+സ്ഥിതേഷു ശര-രാശിഷു .
സർവ-ഭീരുഷു ഭ+ഗ്നേഷു വി+ദ്രുതേഷു ദിശോ ദശ .. 1

മാതങ്ഗ-ശവ-ശൈലേഷു വി+ശ്രാ+ന്താംബുദ-പ+ങ്ക്തിഷു .
യ+ക്ഷ-രക്ഷഃ(ഫ്)പിശാചേഷു+ക്രീഡഥ്സു രുധി-രാർണവേ .. 2

മഹതാം(ൻ) ധർമ-നിഷ്ഠാനാം ശീലൗജഃ(സ്)സ+ത്ത്വ-ശാലിനാം.
ശു+ദ്ധാനാം(ങ്) കുല-പദ്മാനാം(വ്)-
വീരാണാ-മനി-വർതിനാം .. 3

ദ്വ+ന്ദ്വ-യു+ദ്ധാനി ജാതാനി മേഘാനാ-മിവ ഗർജതാം
മിഥോ-നിഗരണോഥ്-കാനി മില+ന്ത്യാപഗ-പൂരവത് .. 4

പ+ഞ്ജരഃ(ഫ്) പ+ഞ്ജരേ-ണേവ ഗജൗ-ഘേന ഗജോ+ച്ചയഃ .
സവനഃ(സ്) സവനേ-നാദ്രി-ര+ദ്രി-ണേവാ-മില+ദ്വലാത് .. 5

അ+ശ്വൗ-ഘോ മില-ദ+ശ്വാനാം(വ്) വൃന്ദേനാ-രാവി-രംഹസാ .
തരങ്ഗൗ/ഘേന ഘോഷേണ തരങ്/ഗൗഘ ഇവാർണവേ .. 6

നരാനീകം(ൻ) നരാ-നീകഃ(സ്) സമാ-യുധ-മയോധ-യത് .
വേ+ണ്വോഘ-മിവ വേ+ണ്വോഘോ മരു+ല്ലോലോ മരു+ദ്വലമം. 7

രഥൗ/ഘ+ശ്ച രഥൗ/ഘേന നിഷ്പി-പേഷാ-ഖിലം(വ്) വപുഃ .
നഗരം(ൻ) നഗരേ-ണേവ ദൈവേ-നോ+ഡ്ഡീന-മാസുരം.. 8

സര+ച്ഛര-ഭരാ-സാര-രചിതാ-പൂർവ-വാരിദം .
യുയുധേ+സ്ഥഗിതാ-കാശാ ധനുർ-ധര-പതാകിനീ .. 9

വിഷമാ-യുധ-യു+ദ്ധേഷു യോ+ദ്ധാരഃ(ഫ്) പേലവാ-ശയാഃ .
യദാ യു+ക്ത്യാ പലായ+ന്തേ രണ-ക+ല്പാ-നലേ തദാ .. 10

മിലിതാശ്-ച+ക്രി-ണശ്-ചക്രൈർ-ധനുർ-ധാരൈർ-ധനുർ-ധരാഃ .
ഖങ്/ഗിഭിഃ(ഖ്) ഖങ്ഗ-യോ+ദ്ധാരോ
ഭുശു+ണ്ഡീഭിർ-ഭുശു+ണ്ഡയഃ .. 11

മുസലൈർ.മുസലോ-ദാരാഃ(ഖ്) കു+ന്തിനഃ(ഖ്) കു+ന്തി-ധാരിഭിഃ .
ഋഷ്ട്യാ-യുധാ ഋഷ്ടി-ധരൈഃ(ഫ്)-
പ്രാസിഭിഃ(ഫ്) പ്രാസ-പാണയഃ .. 12

സമുദ്-ഗരാ മുദ്.ഗരിഭിഃ(സ്) സഗ-ദൈർ-വിലസദ്-ഗദാഃ .
ശാ+ക്തികൈഃ(ശ്) ശ+ക്തി-യോ+ദ്ധാരഃ(ശ്)
ശൂലൈഃ(ശ്)ശൂല-വിശാരദാഃ .. 13

പ്രാസാ-സന-വിദഃ(ഫ്) പ്രാസൈഃ(ഫ്)-
പരശൂ+ക്താഃ(ഫ്)പര+ശ്വധൈഃ .
ലകുടോ+ദ്യൈർ-ലകുടിന+ശ്ചോപലൈ-രുപലാ-യുധാഃ .. 14

പാശിഭിഃ(ഫ്) പാശ-ധാരിണ്യഃ(ശ്)ശ+ങ്കുഭിഃ(ശ്) ശങ്കു-ധാരിണഃ .
ക്ഷുരി-കാഭിസ്തു+ക്ഷുരികാ ഭി+ന്ദി-പാലൈ+ശ്ച തദ്ഗതാഃ .. 15

വ+ജ്ര-മുഷ്ടി-ധരാ വ+ജ്രൈ-ര+ങ്കുശൈ-ര+ങ്കുശോ+ദ്ധ-താഃ .
ഹലൈർ-ഹല-നികാഷ+ജ്ഞാസ്+ത്രിശൂലൈ+ശ്ച+ത്രിശൂലിനഃ .. 16

ശൃങ്ഖലാ-ജാലിനോ ജാലൈഃ(ശ്) ശൃങ്ഖലൈ-രലി-കോമലൈഃ .
ക്ഷുഭിതാ-ക+ല്പ-വി+ക്ഷുബ്ധ-സാഗ-രോർമി-ഘടാ ഇവ .. 17

ക്ഷുബ്ധ-ച+ക്ര-ദലാ-വർതഃ(ശ്) ശരസീ-കര-മാരുതഃ .
പ്ര+ഭ്ര-മ+ദ്ധേതി-മകരോ+വ്യോമൈ-കാർണവ ആബഭൗ .. 18

ഉഥ്.ഫുല്ലാ-യുധ-ക+ല്ലോല-ശിരാ-കുല-ജലേ-ചരഃ .
രോദോ-ര+ന്ധ്ര-സമു+ദ്രോ/സൗ ബഭൂവാ-മര-ദുസ്+തരഃ .. 19

ദി+വ്യാഷ്ടക-ജനാ-നീകം പ+ക്ഷ+ദ്വയ-തയാ തയാ .
അർധേ-നാർധേന കുപിതം ഭൂപാ-ലാഭ്യാം(ൻ) തഥാ+സ്ഥിതമ് .. 20

മ+ധ്യ-ദേശാദി-സംഖ്യാനേ+പ്രാഗ്-ദി+ഭ്യോ/+ഭ്യാഗതാ-നിമാൻ .
ലീലാ-നാഥ+സ്യ പദ്മസ്യ പ+ക്ഷേ ജന-പദാ+ഞ്ഛൃണു .. 21

പൂർവ+സ്യാം(ങ്) കോസലാഃ(ഖ്) കാശി-മാഗധാ മിഥിലോഥ്-കലാഃ .
മേഖലാഃ(ഖ്) കർകരാ മു+ദ്രാസ്-
തഥാ സം(ങ്)ഗ്രാമ-ശൗ+ണ്ഡകാഃ .. 22

മു+ഖ്യാ ഹിമാ രു+ദ്ര-മു+ഖ്യാസ്-താ+മ്ര-ലിപ്താ+സ്തഥൈ-വ ച .
പ്രാഗ്/+ജ്യോതിഷാ വാജി-മുഖാ
അംബഷ്ഠാഃ(ഫ്) പുരുഷാ-ദകാഃ .. 23

വർണ-കോഷ്ഠാഃ(സ്) സവി(ശ്-വോ)+ത്രാ
ആമ-മീനാ-ശനാ+സ്തഥാ .
വ്യാ+ഘ്ര-വ+ക്രാഃ(ഖ്) കിരാ-താ+ശ്ച സൗവീരാ ഏക-പാദകാഃ .. 24

മാ+ല്യവാ+ന്നാമ ശൈലോ്+ത്ര ശിവി-രാ+ഞ്ജന ഏവ ച .
വൃഷല+ധ്വജ-പദ്മാ+ദ്യാസ്-തഥോ-ദയ-കരോ-ഗിരിഃ .. 25

അഥ+പ്രാഗ്-ദ+ക്ഷിണായാം(ൻ)തു-
ഇമേ വി+ന്ധ്യാ-ദിവാ-സിനഃ .
ചേദയോ വഥ്.സദാ-ശാർണാ അങ്ഗ-വങ്ഗോപ-വങ്ഗകാഃ .. 26

കലിങ്ഗ-പു+ണ്ഡ്ര-ജഠരാ വിദർഭാ മേഖലാ+സ്തഥാ .
ശബ-രാനന-വർണാ+ശ്ച കർണാ+ത്രി-പുര-പൂരകാഃ .. 27

ക+ണ്ടക+സ്ഥല-നാമാനഃ(ഫ്) പൃഥഗ്.ദീപക-കോമലാഃ .
കർണാ+ന്ധ്രാശ്-ചൗലികാ+ശ്ചൈവ/
തഥാ ചാർമ+ണ്വതാ അപി .. 28

കാകകാ ഹേമ-കു+ഡ്യാ+ശ്ച തഥാ+ശ്മശ്രു-ധരാ അപി .
ബലി+ഗ്രീവ-മഹാ+ഗ്രീവാഃ(ഖ്)കി+ഷ്കി+ന്ധാ നാലി-കേരിണഃ .. 29

അഥ ലീലാ-പതേ-ര+സ്യ ദ+ക്ഷിണ+സ്യാമിമേ നൃപാഃ .
വി+ന്ധ്യോ്ഥ കുസുമാ-പീഡോ മഹേ+ന്ദ്രോ ദർദുര+സ്തഥാ .. 30

മലയഃ(സ്) സൂ+ര്യ-വാം+ശ്ചൈവ ഗണാ രാ+ജ്യ-സമൃ+ദ്ധകാഃ .
അവ+ന്തീ-രിതി വി+ഖ്യാതാ+സ്തഥാ ശാംബ-വതീ-തി ച .. 31

ദശ-പൂര-കഥാ-ച+ക്രാ-രേഷി-കാതുര-ക+ച്ഛപാഃ .
വന-വാസോപ-ഗിരയ+സ്തേ ഭ+ദ്ര-ഗിരയ+സ്തഥാ .. 32

നാഗരാ ദണ്ഡകാ+ശ്ചൈവ ഗണ-രാഷ്ട്ര/നൃ-രാ+ഷ്ട്രകാഃ .
സാഹാ ശൈവാർപ്യ-മൂകാ+ശ്ച കർ-കോടാ വന-വിംബലാഃ .. 33

പ+മ്പാ-നിവാ-സിന+ശ്ചൈവ കൈരകാഃ(ഖ്) കർക-വീരകാഃ .
സ്വേരികാ യാസികാ+ശ്ചൈവ ധർമ-പ+ത്തന-പ+ഞ്ജികാഃ .. 34

കാശികാ+സ്തൃഷ്ണ-ഖല്ലൂലാ യാദാ+സ്തേ താ+മ്ര-പർണകാഃ .
ഗോനർദാഃ(ഖ്) കനകാ+ശ്ചൈവ ദീന-പ+ത്തന-മാമകാഃ .. 35

താ+മ്രീകാ ദംഭരാ-കീർണാഃ(സ്) സഹകൗ/രണകാ+സ്തഥാ .
വൈതു+ണ്ഡ-കാസ്-തുംബ-വനാ-ലാജിന+ദ്വീപ-കർണികാഃ .. 36

കർണികാ-ഭാ+ശ്ച ശിവയഃ(ഖ്) കൗങ്കണാ+ശ്ചി+ത്ര-കൂടകാഃ .
കർണാട-മ+ണ്ഡ-വടകാ മഹാ-കടകി-കാ+സ്തഥാ .. 37

ആ+ന്ധ്രാ+ശ്ച കോല-ഗിരയ+ശ്ചാവ+ന്തിക-വിചേ-രികാഃ .
ച+ണ്ഡാ-യ+ത്താ ദേവ-നകാഃ(ഖ്)-
ക്രൗ+ഞ്ചാ വാഹാ+സ്തഥൈവ ച .. 38

ശിലാ+ക്ഷാരോ-ദഭോ-ന+ന്ദ-മർദനാ മലയാ-ഭിധാഃ .
തേ ചി+ത്ര-കൂട-ശിഖരാ ലങ്കാ-രക്ഷോ-ഗണാഃ(സ്) സ്മൃതാഃ .. 39

അഥ+പ്രത്യഗ്/ദ+ക്ഷിണ+സ്യാം മഹാ-രാ+ജ്യസു-രാഷ്ട്രകാഃ .
സിന്ധു-സൗവീര-ശൂ+ദ്രാ+ഖ്യാ ആഭീരാ+ദ്രവിഡാ+സ്തഥാ .. 40

കീകടാഃ(സ്)സി+ദ്ധ-ഖ+ണ്ഡാ+ഖ്യാ+സ്തഥാ കാലി-രുഹാ അപി .
അ+ത്ര ഹേമ-ഗിരിഃ(ശ്) ശൈല+സ്തഥാ രൈവ-തകോ ഗിരിഃ .. 41

ജയ-ക+ച്ഛോ മയ-വരോ യവനാ+സ്ത+ത്ര ജ+ന്തവഃ .
ബാ+ഹ്ലീകാ മാർഗണാ-വ+ന്താ ധൂ+മ്രാസ്.തുംബക-നാമകാഃ .. 42

തഥാ ലാജ-ഗണാശ്-ചൈവ തഥാ+ത്ര ഗിരി-വാസിനഃ .
തതോ/ബ്ധി-തോക-നിയുതാ ഏതേ ലീലാ-പതേർ-ജനാഃ .. 43

അഥ തഥ്.പ്രതി-പ+ക്ഷ+സ്ഥാ-നിമാ+ഞ്ജന-പദാ+ഞ്ശൃണു .
പ-ശ്ചിമായാം(ൻ)ദിശി+പ്രൗഢാ ഇമേ താവ+ന്മഹാ+ദ്രയഃ .. 44

മണിമാ+ന്നാമ ശൈലേ+ന്ദ്രഃ(ഖ്)കുരാർ-പണ-ഗിരിസ്-തഥാ .
വനോ/ർ/കഹോ മേഘ-ഭവ+ശ്ച+ക്ര-വാനസ്ത-പർവതഃ .. 45

ജനാഃ(ഫ്) പ+ഞ്ചജനാ നാമ കാശ+ബ്ര+ഹ്മ-ചയാ+ന്തകാഃ .
തഥൈവ ഭാര+ക്ഷ-തഥാഃ(ഫ്) പാരകാഃ(ശ്)ശാന്തികാസ്-തഥാ .. 46

ശൈ+വ്യാര-മര-കായാ+ച്ഛാ ഗുഹു+ത്വാ നിയമാ+സ്തഥാ .
ഹൈഹയാഃ(സ്) സു+ഹ്മ-ഗായാ+ശ്ച
താജികാ ഹൂണകാ+സ്തഥാ .. 47

പാർ/ശ്വേക-തകയോഃ(ഖ്) കർകാ ഗിരി-പർണാവ-മാ+സ്തഥാ .
സം(ൻ)ത്യ+ക്ത-ധർമ-മ+ര്യാ-ദാസ്തേ വർണാ+ല്ലേച്ഛ-ജാതയഃ .. 48

തതോ/ജന-പദാ ഭൂമി+ര്യോജ-നാനാം ശത+ദ്വയം .
തതോ മഹേ+ന്ദ്ര-ശിഖരീ മു+ക്താ-മണി-മയാ-വനിഃ .. 49

യുതേ മഹീധര-ശതൈ-രഥാ+ശ്വോ നാമ പർവതഃ .
തതോ മഹാർണവോ ഭീമഃ(ഫ്) പാരി-യാ+ത്ര-ഗിരി+സ്തടേ .. 50

പ+ശ്ചി-മോ+ത്തര-ദിഗ്ഭാഗേ ദേശോ ഗിരി-മതി+സ്ഥിതഃ .
തഥാ വേണു-പതി+ശ്ചൈവ തതോ നര-പതിർ-മഹീ .. 51

തഥാ ഫൽഗുണ-കാ+ശ്ചൈവ മാണ്ഡ+വ്യാനേക-നേ+ത്രകാഃ .
പുരു-കു+ന്ദാ+ശ്ച പാരാ+ശ്ച ഭാനു-മ+ണ്ഡല-ഭാവനാഃ .. 52

വ+ന്മിലാ നലിനാ ദീർഘാ ദീർഘ-കേശാങ്ഗ-ബാഹവഃ .
രങ്ഗാ+ശ്ച+സ്തനികാ+ശ്ചാ+ന്യാ
ഗുരുഹാ+ശ്ചലുഹാ+സ്തഥാ .. 53

തതഃ(സ്)+സ്ത്രീ-രാഷ്ട്ര-മതുലം(ങ്) ഗോ-വൃഷാ-പ+ത്യ-ഭോജനം .
അഥോ+ത്തര+സ്യാം ഹിമവാൻ-
ക്രൗ+ഞ്ചോ/ഥ മധു+മാൻ/ഗിരിഃ .. 54

കൈലാസോ വസുമാ+ന്മേരു+സ്തഥ്.പാദേഷു ജനാ ഉഭേ .
മ+ദ്രാ-വാരേ-വയൗ-ധേയാ മാലവാഃ(ശ്) ശൂര-സേനികാഃ .. 55

രാജ+ന്യാ+ശ്ച തഥാ+ജ്ഞേയാ അർജുനാ-തനയ+സ്തഥാ .
ത്രിഗർത ഏകപാഥ്.ക്ഷുദ്രാ-മബലാ+സ്വസ്ത-വാസിനഃ .. 56

അബലാഃ(ഫ്) പ്രഖലാഃ(ശ്) ശാകാഃ(ഹ)ക്ഷേമ-ധൂർതയ ഏവ ച .
ദശ-ധാനാ-ഗാവ-സ+ന്യ-ദ+ണ്ഡാ-ഹ+ന്യ-സനാ+സ്തഥാ .. 57

ധാനദാഃ(സ്) സരകാ+ശ്ചൈവ വാട-ധാനാ+സ്തഥൈ-വ ച .
അന്തര+ദ്വീപ-ഗാ+ന്ധാരാ+സ്തഥാ-വ+ന്തി-സുരാ+സ്തഥാ .. 58

അഥ ത+ക്ഷശിലാ നാമ തതോ വീല-വഗോ-ധനീ .
പുഷ്കരാ-വർത-ദേശ+സ്യ യശോ-വതി-മഹീ തതഃ .. 59

തതോ നാഭി-മതിർ-ഭൂമി+സ്തി+ക്ഷാ കാല-വരാ+സ്തഥാ .
കാഹകം(ൻ)നഗരം(ഞ്)ചൈവ സുര-ഭൂതി-പുരം(ൻ)തഥാ .. 60

തഥൈവ/ രതികാ-ദർശാ അ+ന്തരാ-ദർശ ഏവ ച .
തതഃ(ഫ്) പിങ്ഗല-പാ+ണ്ഡ+വ്യം(യ്) യാമുനേ യാതു-ധാനകാഃ .. 61

മാനവാ നാം(ങ്)ഗനാ ഹേമ-താലാഃ(സ്)സ്വ+സ്വ-മുഖാ+സ്തഥാ .
ഹിമ-വാ+ന്വസുമാൻ-ക്രൗ+ഞ്ച-കൈലാസാ-വി+ത്യഗാ+സ്തഥാ .. 62

തതോ്ജന-പദാ ഭൂമി-രശീതി-ശത-യോജനാ .
അഥ+പ്രാഗു+ത്തര+സ്യാം(ൻ)തു+
ക്രമാജ്-ജന-പദാഞ്-ഛൃണു .. 63

കാലുതാ+ബ്ര+ഹ്മ-പു+ത്രാ+ശ്ച കുണിദാഃ(ഖ്) ഖദിനാ+സ്തഥാ .
മാലവാ ര+ന്ധ്ര-രാ+ജ്യാ+ശ്ച വനാ രാഷ്ട്രാ+സ്തഥൈ-വ ച .. 64

കേഡ-വ+സ്താഃ(സ്) സിംഹ-പുത്രാസ്-
തഥാ വാമന-താം(ങ്) ഗതാഃ .
സാവാ-ക+ച്ചാ-പല-വഹാഃ(ഖ്) കാമിരാ ദര-ദാ+സ്തഥാ .. 65

അഭിസാ-സദ-ജാർ-വാകാഃ(ഫ്) പലോല-കുവി-കൗതുകാഃ .
കിരാ-തായാ-മുപാ-താ+ശ്ച ദീനാഃ(സ്)സ്വർണ-മഹീ തതഃ .. 66

ദേവ+സ്ഥലോ-പവന-ഭൂസ്-തദ-നൂദിത+ശ്രീർ-
വി+ശ്വാവ-സോ+സ്ത-ദനു മ+ന്ദിര-മു+ത്തമ+ഞ്ച
കൈലാസ-ഭൂസ്-തദനു മ+ഞ്ജു-വന+ശ്ച ശൈലോ
വി+ദ്യാ-ധരാ-മര-വിമാന-സമാന-ഭൂമിഃ .. 67

ഇ+ത്യാർഷേ+ശ്രീ-വാസിഷ്ഠ-മഹാ-രാമായണേ വാല്മീകീയേ
ഉത്.പ+ത്തി+പ്രകരണേ ലീലോ ജന-പദ-വർണനം(ൻ)
നാമ ഷട്-ത്രിംശഃ(സ്) സർഗഃ .. 36 ..
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
15.9.2023